EKSPERIMENTAL O'PKA FIBROZIDA AEROGEMATIK TO'SIQNING MORFOMETRIK O'ZGARISHLARI

Fayziyev Fazliddin Shabonovich
Osiyo Xalqaro Universiteti Fundamental fanlar kafedrasi o'qituvchisi

Dolzarbligi. O'pka fibrozi alveolyar epiteliy shikastlanishi, interstitsial to'qimada hujayraviy va ekstrasellyulyar matriks komponentlarining ortishi hamda alveolyar-kapillyar birlikning progressiv qayta qurilishi bilan kechadigan patologik jarayondir. Fibroz rivojlanishida aerogematik to'siqning strukturaviy buzilishi gaz almashinuvi samaradorligining pasayishida muhim o'rin tutadi. Eksperimental fibroz modellarida alveolyar septalarning qalinlashishi, kollagen to'planishi va funksional alveolyar maydonning qisqarishi qayd etilgan. Shu bois aerogematik to'siqdagi morfometrik o'zgarishlarni fibrozning turli bosqichlarida baholash kasallik morfogenezini aniqlashtirish uchun muhimdir.

Tadqiqot maqsadi. Eksperimental o'pka fibrozi sharoitida aerogematik to'siq va alveolyar-kapillyar kompleksning strukturaviy hamda morfometrik o'zgarishlarini dinamikada baholash.

Material va usullar. Tadqiqot eksperimental hayvonlarda o'tkazilib, hayvonlar nazorat va o'pka fibrozi modellashtirilgan guruhlarga ajratildi. O'pka to'qimasidan belgilangan kuzatuv muddatlarida gistologik preparatlar tayyorlandi. Preparatlar gematoksilin-eozin va kollagen tolalarni aniqlash imkonini beruvchi maxsus bo'yash usullari bilan tekshirildi. Morfometrik tahlilda alveolyar septa qalinligi, alveolyar bo'shliqning nisbiy maydoni, interstitsial to'qima ulushi, kapillyarlar holati va kollagen bilan egallangan maydon baholandi. Aerogematik to'siqning chuqur strukturaviy xususiyatlarini baholashda elektron-mikroskopik ko'rsatkichlardan foydalanish maqsadga muvofiq hisoblandi.

Natijalar. Eksperimental fibroz rivojlanishi bilan o'pka parenximasining normal alveolyar arxitektonikasi bosqichma-bosqich buzilishi kuzatildi. Fibrozning dastlabki davrida alveolyar septalarda shish, hujayraviy infiltratsiya va kapillyarlarning to'laqonligi ustun bo'lsa, keyingi bosqichlarda septalarning qalinlashuvi, interstitsial maydonning kengayishi va kollagen tolalarining ko'payishi asosiy morfologik belgilarni tashkil etdi. Alveolyar bo'shliqlarning nisbiy maydoni kamayishi bilan bir vaqtda interalveolyar septalar qalinligi ortdi. Morfometrik tahlilda nazorat guruhiga nisbatan alveolyar septa qalinligining ortishi, alveolyar havo maydonining kamayishi va kollagen bilan egallangan maydonning oshishi aniqlandi. Ushbu o'zgarishlar fibrotik jarayon chuqurlashgani sari yaqqolroq namoyon bo'ldi. Aerogematik to'siq darajasidagi o'zgarishlar alveolyar epiteliy, bazal membrana, interstitsial komponent va kapillyar endoteliy o'rtasidagi normal strukturaviy munosabatlarning buzilishi bilan tavsiflandi. Natijada havo va qon orasidagi diffuzion masofaning ortishi uchun morfologik asos shakllandi.

Xulosa. Eksperimental o'pka fibrozi aerogematik to'siqning progressiv strukturaviy qayta qurilishi bilan kechadi. Alveolyar septa qalinligining ortishi, alveolyar havo maydonining kamayishi va interstitsial kollagen to'planishining kuchayishi fibroz darajasini tavsiflovchi asosiy morfometrik mezonlar sifatida qo'llanishi mumkin. Ushbu ko'rsatkichlarni kompleks baholash o'pka fibrozining morfogenezini obyektiv tavsiflash imkonini beradi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.